

Datum : 22 november 2019

Van : G40 Stedennetwerk, Themagroep Duurzaamheid
Contact: B.A.G. Scholte Lubberink / b.scholte_lubberink@enschede.nl
(Gemeente Enschede)
W. van Heijde / [w.heijde@zaanstad](mailto:w.heijde@zaanstad.nl) (Gemeente Zaanstad)

Aan : Ministerie EZK

Onderwerp : G40-standpunt Internetconsultatie wetsvoorstel "omvorming van de salderingsregeling voor kleinverbruikers"

SAMENVATTING:

Met de onderstaande vijf punten wil het G40 Stedennetwerk zijn inbreng leveren voor het bij Internetconsultatie van 28 oktober 2019 bekend gemaakte ontwerp-wetsvoorstel tot gefaseerde afschaffing van de salderingsregeling.

De kernvraag is nu de in het concept ontwerp wetsvoorstel met Memorie van Toelichting geleverde argumentatie voor afschaffing van de saldering als voldoende valide kan worden beschouwd vanuit het gezichtspunt van de door de mede door de G40 te bereiken klimaatdoelstellingen in het kader van het Klimaatakkoord en de invalshoek haalbaarheid en betaalbaarheid van de energietransitie voor de burger. Het antwoord hierop is kortweg: "Nee".

Invoering van dit wetsvoorstel heeft ingrijpende nadelige gevolgen voor kleinverbruikers in de G40-gemeenten die hebben geïnvesteerd in met name zonnepanelen of dat nog zouden willen doen.

1 Bereiken doelstellingen Energieakkoord en Klimaatakkoord

In het Energieakkoord is op pagina 79 aangegeven dat er in 2020 minimaal één miljoen huishoudens en MKB bedrijven via duurzame decentrale energie (DDE) in hun eigen elektriciteitsvraag voorzien. Volgens de laatste cijfers in de Klimaatmonitor zijn er eind 2018 in totaal 781.000 geregistreerde Zon-PV installaties. Daaruit kan de conclusie worden getrokken dat de doelstelling voor 2020 hoogstwaarschijnlijk niet zal worden gehaald ondanks de huidige, onder kleinverbruikers zeer populaire salderingsregeling (voor eigenaren-bewoners, huurders en MKB bedrijven). Er zouden dan immers in 2019 nog circa 220.000 installaties bijgeplaatst moeten zijn en dat lijkt een utopie. Het vanaf 2023 verminderen van de stimulans vanuit de salderingsregeling zoals nu in het wetsvoorstel opgenomen zal leiden tot het ineensinken van het groeipad voor aanschaf van zon-pv door kleinverbruikers en is strijdig met de geformuleerde lokale opgave van 7 TWh kleinschalig zon in 2030 in het Elektriciteitshoofdstuk van het Klimaatakkoord (pag. 216). De negatieve groeipadontwikkeling is aangetoond in het ECN onderzoek (5 mei 2017 ECN-E--17-023) waarin de gevolgen van het huidige voorstel zijn berekend en opgenomen onder de zogenaamde variant B. (-20%). Een verslechtering van het groeipad heeft ook nadelige ruimtelijke gevolgen omdat daarmee gepaard gaande vermindering van investeringen in zon-PV op dak een grotere claim op aanleg van zonnenvelden bewerkstelligt. Maatregelen pakketten in het kader van onder meer het Woningabonnement komen onder druk te staan en in landelijk gebied komt daar nog een verslechterd perspectief bij voor de warmtetransitie omdat de aanleg van warmtepompen veelal alleen rendabel is in combinatie met zonnepanelen en salderen.

2 Draagvlak energietransitie in G40-steden

De salderingsregeling is een van de weinige maatregelen die consistent vanaf de invoering de burger heeft gestimuleerd om tot een investering in lokale duurzame energie over te gaan. Vanaf 2013 heeft dat een hoge vlucht genomen. Vanaf dat moment is vanuit het Rijk echter ook bij voortdurende gesproken over afschaffing van de regeling (Kamerstukken II 2013-2014, 30196-222). De afbraak van de salderingsregeling zal het lokaal draagvlak voor de energietransitie ondermijnen. Hoofddargument voor afschaffing is de veronderstelde "overstimulering" van de regeling bij dalende prijzen voor Zon-PV zoals gesteld op pagina 2 van de concept Memorie van Toelichting. In de hiervoor genoemde onderzoeken van ECN en PWC is echter geen enkel concreet aanknopingspunt voor deze vermeende overstimulering te vinden. Slechts in een kanttekening bij een tabel (PWC, 16 december 2016 "De historische impact van salderen", pag. 16) wordt gesteld dat hierop "een kans kan bestaan" bij het voortzetten van de regeling. Deze uitspraak is overigens verder in het onderzoek niet nader

onderbouwd. Wat wel vaststaat is het instorten van het groeipad zoals al eerder genoemd, terwijl er gezien de doelstellingen 2030 juist moet worden opgeschaald v.w.b. bijplaatsen van Zon-PV. In dit opzicht is ook de afschaffing van de regeling niet te rijmen met het voornemen van de minister van EZK tot extra inzet op de noodzakelijke versnelling van de groei in duurzame energie in diens reactie op de bevindingen uit de KEV 2019 van het PBL.

3. Haalbaar en betaalbaar ook voor lagere inkomensgroepen in de G40

Als het gaat om stimulering van lokale duurzame energie staat een drietal uitgangspunten voor de G40 centraal. Dat zijn:

- * investeringszekerheid,
- * toegankelijk en begrijpelijk,
- * uitvoerbaar.

Deze zijn ook door de minister van EZK als zodanig omarmd. Een aantal andere uitgangspunten zoals "stuurbaar" staan daar echter haaks op maar daar ligt nu in het ontwerpvoorstel juist wel de nadruk op.

Met name inwoners met een laag inkomen en huurders hebben behoefte aan een duidelijk, begrijpelijk en ruimhartig stimuleringsinstrument dat met zo weinig mogelijk administratieve lasten gepaard gaat met een zo groot mogelijke langjarige zekerheid. Weliswaar wordt in de concept Memorie van Toelichting aangegeven dat het uitgangspunt nog steeds is een "terugverdientijd" op de investering van circa 7 jaar, zeker is dat allerm minst. En juist dit zal grotere groepen inwoners met een laag inkomen en huurders ervan gaan weerhouden om een investering te doen of daartoe een arrangement te treffen met hun verhuurder. Temeer omdat het veelal gaat om relatief kleinere Zon-PV installaties met een verhoudingsgewijs hogere investering. Minder optimaal gesitueerde productie-installaties (oost-west oriëntatie) zullen met lagere rendementen niet meer worden aangeschaft. Hiermee komt het uitgangspunt haalbaar en betaalbaar voor lagere inkomensgroepen en huurders in de G40 onder druk te staan en ontnemt die inwoners de mogelijkheid om op een gelijkwaardig niveau mee te doen in de energietransitie, terwijl via de stijgende energiebelasting de kosten daarvan wel onevenredig op hen worden afgewenteld en hun woonlasten stijgen. Het is ook strijdig met de Woonlastenwaarborg.

4. Kansen

Een vernieuwde regeling biedt ook kansen. De salderingsregeling in zijn huidige vorm kent geen incentive om 'slim' om te gaan met opwek en verbruik van elektriciteit. Wij zien nu een kans op de regeling toekomst bestendig te maken op dit vlak. Hierbij willen wij wijzen op de grote voordelen van de combinatie van zonnestroom en elektrisch vervoer, waarvan wij de eerste veelbelovende voorbeelden al zien gebeuren in onze steden. Een slimme salderingsregeling kan een optimale aanjager zijn voor innovatieve combinaties van zonnestroom en elektrisch vervoer. Hierdoor kan rekening worden gehouden met beperkingen in netcapaciteit en de gevolgen van opwek door zonnestroom.

5. Specifieke wetstechnische bezwaren

- a. Handhaving begrensde saldering niet-duurzame elektriciteit tot 5.000 kWh.
Het wetsvoorstel laat in Artikel 31C lid 3 de saldering tot 5.000 kWh van niet-duurzame elektriciteit ongemoeid. En dat is merkwaardig. Het gros van de kleinverbruikers saldeert op basis van wat zij verbruiken en dat ligt veelal ook onder de grens van 5.000 kWh. Dit leidt tot een volstrekt ongewenste fiscale discriminatie tussen degen die niet-duurzaam en zij die duurzaam invoeden op het net. Het staat ook volkomen haaks op het streven tot het vergroten van het aandeel duurzaam opgewekte elektriciteit. In het licht van de doelstellingen van het Klimaatakkoord is dit discriminatoire onderscheid dus onbegrijpelijk.
- b. Er ontstaat in systematiek van koppeling tussen art. 31 C Elektriciteitswet en artikel 50, tweede lid van de Wet belastingen op milieugrondslag een directe "verknoping" tussen de energiewetgeving en de belastingwetgeving. Het is de vraag of dit gewenst is.
- c. Het bij last onder dwangsom afdwingen van het laten aanbrengen van een twee-weg meter of slimme meter bij kleinverbruikers die nu nog beschikken over een draaistroom- ofwel Ferrarimeter en die veelal een slimme meter hebben geweigerd. Het inzetten van dwangmiddelen is een allerm minst prettig vooruitzicht als het gaat om draagvlak bij inwoners voor de energietransitie, naast alle andere maatregelen die inwoners nog boven het hoofd hangen (gedwongen afsluiting aardgas; gedwongen binnentreding woning). Hoe dan ook: een inbreuk op de privé levenssfeer, vanuit de motivatie om een einde te maken aan een open-einde stimuleringsregeling. Wordt hier wel de juiste belangenafweging gemaakt? De G40 vindt van niet.